NORAKSTS
Lieta Nr.A420539412
(A02053-13/37)

ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
JELGAVAS TIESU NAMS

S P R I E D U M S
LATVIJAS TAUTAS VĀRDĀ

Jelgavā 2013.gada 16.aprīlī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnesis A.Vīksne,

piedaloties pieteicējam *A.S.*, atbildētājas - Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvjiem *O.G.* un *R.Z.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc *A.S.* pieteikuma par Daugavgrīvas cietuma faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2012.gada 13.augustā Ieslodzījuma vietu pārvaldes (turpmāk - Pārvalde) priekšnieks pieņēma lēmumu Nr.1/13.1-S/3321 (turpmāk - Lēmums), ar kuru nolēma atteikt *A.S.* (turpmāk - pieteicējs) izdot administratīvo aktu par nodarītā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 100 apmērā par katru pavadīto dienu kamerā Nr.*/kameras numurs/* (turpmāk arī kamera) Daugavgrīvas cietumā.

Lēmums pamatots ar sekojošiem argumentiem.

[1.1] Kameras Nr.*/kameras numurs/* kopējā platība ir 41m^2, no kuriem 40,05m^2 ir dzīvojamā platība. Atbilstoši Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk - Kodekss) 77.panta

pirmās daļas prasībām kamerā Nr./*kameras numurs*/ var uzturēties līdz pat 10 ieslodzītajiem. Saskaņā ar Daugavgrīvas cietuma sniegto informāciju kopējais ieslodzīto skaits kamerā Nr./*kameras numurs*/ nepārsniedza maksimāli atļauto ieslodzīto skaitu.

[1.2] Kamera Nr./*kameras numurs*/ ir aprīkota gan ar dabīgo, gan ar mākslīgo gaisa izsūcējventilāciju, kas regulē gaisa relatīvā mitruma mazināšanos kamerā un gaisa recirkulāciju. Kamerā nav konstatēts paaugstināts mitruma līmenis.

[1.3] Kamerā Nr./*kameras numurs*/ ir viens verams logs, kas nodrošina pietiekamu dabīgo apgaismojumu un ventilāciju. Kamerā ir uzstādīti divi gaismekļi ar divām luminiscences lampām ar 36W jaudu katrā, kas nodrošina pietiekošu apgaismojumu, lai iesniedzējs varētu brīvi lasīt un rakstīt. Kamerā Nr./*kameras numurs*/ nakts apgaismojumu nodrošina viens gaismeklis ar vienu kvēlspuldzi, kuras jauda ir 25 W.

[1.4] Kamerā Nr./*kameras numurs*/ ir iebūvēts sanitārais mezgls. Sanitārā mezgla platība ir 0,95m^2, bez tam sanitārajā mezglā ir ūdens apgāde un izlietne ar nepārtrauktu ūdens padevi. Tualete ir norobežota no pārējās telpas. Norobežojums ir no plēves, un tā augstums ir 2 m, tas ir pietiekošs, lai nodrošinātu privātumu. Kamera Nr./*kameras numurs*/ regulāri tiek uzkopta un sanitārais mezgls tiek apstrādāts ar dezinfekcijas līdzekļiem, nepieļaujot antisanitāru apstākļu izveidošanos. Kameru Nr./*kameras numurs*/ uzkopj paši notiesātie, kuri sodu izcieš minētajā kamerā. Mazgāšanas līdzekļi tiek izsniegti vienu reizi divos mēnešos.

[1.5] Kamerā Nr./*kameras numurs*/ 2011.gada 1.septembrī, 22.novembrī, 2012.gada 11.aprīlī un 21.jūnijā tika veikti dezinsekcijas un deratizācijas pakalpojumi.

[1.6] Pieteicējam bija nodrošināta individuālā guļamvieta, kā arī pieteicējs personīgajā preču izsniegšanas kartiņā ar savu parakstu ir apstiprinājis matrača un gultas piederumu saņemšanu.

No reglamentējošiem normatīvajiem aktiem nav konstatējams brīvības atņemšanas iestādes pienākums pieteicēju nodrošināt ar atsevišķi no citām gultām stāvošu, individuālu gultu.

[1.7] Konkrētajā gadījumā nav konstatēta Daugavgrīvas cietuma administrācijas prettiesiska faktiskā rīcība, līdz ar to nav arī konstatēts zaudējums. Ņemot vērā minēto, iesniedzēja prasība par nodarītā kaitējuma atlīdzinājuma izmaksāšanu ir nepamatota.

[2] Administratīvajā rajona tiesā 2012.gada 27.augustā saņemts pieteicēja pieteikums, kurā paskaidrots, ka, etapējot pieteicēju uz Rēzeknes tiesu, viņš ikreiz tiek ievietots Daugavgrīvas cietuma tranzītam paredzētajās (karantīnas) kamerās, kurās uzturēšanās apstākļi neatbilst likumā noteiktajam. Kameras ir netīras, ar salauztām gultām, tumšas, ar aizmetinātiem logiem, bez gaisa. Kamerā ieslodzītajiem nav speciālas vietas, kur smēķēt, tualete nav norobežota, līdz ar to ieslodzīto drēbes piesūcas ar smakām. Kamerās nav iespējams nomazgāties, ievērojot privātumu. Kamerās nav siltā ūdens, lai izmazgātu apakšveļu un nomazgātu traukus. Ieslodzītajiem jāguļ divstāvu gultās, kas traucē izgulēties. Kamerās bez pelēm un citiem insektiem ir blaktis, kas sāpīgi kož.

[3] Pārvalde rakstveida paskaidrojumā tiesai prasījumu neatzīst, pamatojoties uz Lēmumā minētajiem argumentiem.

[4] Tiesas sēdē pieteicējs prasījumu uzturēja, paskaidrojumos balstoties uz pieteikumā ietvertajiem argumentiem un papildus paskaidrojot, ka tualete kamerā Nr./*kameras numurs/* bija atklāta, ieslodzītais to aizsedza, izmantojot savu palagu. Sienas kamerā bija ar caurumiem, krāsa nolobījusies, caurumi aizšpaktelēti ar cementu. Griesti kamerā bija dzelteni no dūmiem, caurumi grīdā – aizsisti ar metāla plāksnēm. Divstāvu gultas nebija piestiprinātas pie grīdas, bet sametinātas ar kameras biedru gultām, līdz ar to nācās gulēt blakus. Skapīši, kas paredzēti personīgajām mantām, bija salauzti. Kamerā nebija slotas uzkopšanai, lūgumi slotu piešķirt tika noraidīti. Kamerā dzīvoja peles, kas ēda ieslodzīto produktus.

Pārvaldes pārstāvji prasījumu neatzina, paskaidrojot, ka kamera Nr./*kameras numurs/* nebija pieteicēja pastāvīgā atrašanās vieta un kamerā varēja atvērt logu, jo attālums no loga līdz restēm ir 30 cm.

Motīvu daļa

[5] Tiesa, izvērtējot lietas materiālus un noklausoties lietas dalībnieku paskaidrojumus, atzīst, ka pieteikums ir noraidāms.

[6] Kodeksa 4.panta otrās daļas 1.punktā norādīts, ka, izpildot jebkura veida krimināsodu, ievērojams šāds pamatprincips – sodu izpildes praksē ir nodrošināmas likumā noteiktās garantijas pret spīdzināšanu un necilvēcīgu vai pazemojošu soda piemērošanu notiesātajai personai; soda izpildes mērķis nav sagādāt fiziskas ciešanas vai pazemot cilvēka cieņu, vai izstumt viņu no sabiedrības.

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 89.pants noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar šo Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem.

Satversmes 95.pants noteic, ka valsts aizsargā cilvēka godu un cieņu. Spīdzināšana, citāda cietsirdīga vai cieņu pazemojoša izturēšanās pret cilvēku ir aizliegta. Nevienu nedrīkst pakļaut nežēlīgam vai cilvēka cieņu pazemojošam sodam.

Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 3.pants noteic, ka nevienu cilvēku nedrīkst spīdzināt vai cietsirdīgi vai pazemojoši ar viņu apieties vai sodīt. Starptautiskā pakta par pilsoņu un politiskajām tiesībām 7.pants noteic, ka nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai vai nežēlīgam, necilvēcīgam vai pazemojošam sodam vai apieties ar viņu tādā veidā. Savukārt šā pakta 10.pants noteic, ka pret visām personām, kurām atņemta brīvība, jāizturas cilvēciski un respektējot cilvēka personībai piemītošo pašcieņu. Tas nozīmē, ka pret personām, kurām ir ierobežota brīvība, nedrīkst izturēties pretēji šā pakta 7.panta noteikumiem, kā arī personas nedrīkst tikt pakļautas citām grūtībām vai ierobežojumiem, kā tikai tām, kas izriet no brīvības atņemšanas apstākļiem. Personas, kurām atņemta brīvība, bauda visas tiesības, kas noteiktas paktā, ar tiem ierobežojumiem, kas slēgtā vidē ir neizbēgami (*General Comment No.21: Replaces general comment 9 concerning humane treatment of persons deprived of liberty (Art.10): 10/04/92, Human Rights Committee, [3]).*

No minētajām tiesību normām kopumā izriet, ka ir aizliegta necilvēcīga, cilvēka cieņu pazemojoša un slikta izturēšanās pret personu.

Eiropas Cilvēktiesību tiesa (turpmāk - ECT) ir atzinusi apiešanos par „cietsirdīgu", ja tā veikta ar iepriekšēju nodomu daudzu stundu garumā un, ja tā bija cēlonis miesas bojājumiem vai spēcīgām fiziskām vai psihiskām ciešanām. ECT ir atzinusi apiešanos par „pazemojošu", ja tās mērķis bija iedvest upuriem bailes, satraukumu, nepilnvērtības sajūtu, kas tos pazemoja un padarīja mazvērtīgus. Meklējot, vai kāda īpaša apiešanās forma ir „pazemojoša" Konvencijas 3.panta izpratnē, tiesai jāvērtē, vai mērķis bija pieteicēju pazemot, noniecināt vai, vērtējot pēc tā sekām, apiešanās veids aizskāra viņa personību veidā, kas ir nesavienojams ar Konvencijas 3. pantu.

[7] Ievērojot iepriekš minēto, Administratīvā procesa likuma izpratnē svarīgi ir konstatēt cilvēktiesību ierobežojuma būtiskumu attiecībā pret konkrētu personu, proti, jāņem vērā personas statuss, apstākļi, kādos konkrētā persona atrodas, un citi faktori, kas katrā konkrētā gadījumā var būt svarīgi, lemjot jautājumu, vai lēmums vai rīcība būtiski skar konkrētās personas cilvēktiesības.

Valstij ir jānodrošina, lai personas, kas izcieš sodu, tiktu labotas un pāraudzinātas, kā arī tiktu izolētas no pārējās sabiedrības, tādējādi nepieļaujot, ka personas izdara jaunus noziedzīgus nodarījumus, tomēr tas nenozīmē, ka persona, nokļūstot ieslodzījuma vietā, zaudē cilvēktiesības kā tādas. Ieslodzītajām personām ieslodzījuma vietas teritorijā tāpat kā personām ārpus brīvības atņemšanas vietām jābūt nodrošinātām cilvēktiesībām atbilstošā apjomā.

Tiesas ieskatā ieslodzījumā esošajām personām jābūt nodrošinātam noteiktam cilvēktiesību minimumam, kas personai nevar tikt atņemts, lai nepārkāptu personas tiesības uz cilvēcīgu izturēšanos, ņemot vērā ieslodzījumā esošo personu turēšanas apstākļus (slēgtas telpas, ierobežotas pārvietošanās iespējas u.c.) (..) *(sal. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2006.gada 23.maija lēmums SKA 300/2006 9. un 10.punkts).*

[8] Satversmes tiesa ir norādījusi, ka notiesātajam soda izpildes režīma ietvaros tiek noteikti zināmi ierobežojumi, kas paredzēti Kodeksā un citos normatīvajos aktos. Šie ierobežojumi nedrīkst būt lielāki kā nepieciešams piespriestā soda veida rakstura un režīma dēļ. Satversmes tiesas spriedumos vairākkārt uzsvērts, ka pasākumi, kas saistīti ar pamattiesību ierobežojumiem, pieļaujami tikai tādā apmērā, kāds nepieciešams attiecīgā leģitīmā mērķa sasniegšanai *(sk. Satversmes tiesas 2002.gada 22.oktobra sprieduma lietā Nr.2002-04-03 secinājumu daļas 7.punktu un 2006.gada 6.februāra sprieduma lietā Nr.2005-17-01 6.punktu).*

Eiropas Padomes Ministru komitejas 1987.gada 12.februāra rekomendācija Nr.R(87)3 „Eiropas ieslodzījuma vietu noteikumi" tika papildināta un pārstrādāta, un tās vietā stājās spēkā Eiropas Padomes Ministru komitejas 2006.gada 11.janvāra rekomendācija Rec (2006)2 „Eiropas cietumu noteikumi" (turpmāk – Eiropas cietuma noteikumi), kas tika pieņemti, lai Eiropas Padomes dalībvalstis savos likumos un praksē vadītos no tajos ietvertajiem

principiem. Lai gan noteikumu formālais statuss ir vadlīniju piedāvāšana ieslodzījuma vietu administrācijām, tomēr tie uzliek stingrus morālus un politiskus pienākumus dalībvalstīm, kas tos pieņēmušas *(sk. Satversmes tiesas 2001.gada 19.decembra sprieduma lietā Nr. 2001-05-03 secinājumu daļas 6. punktu).*

Eiropas cietumu noteikumu 18.1.punktā norādīts, ka apstākļi ieslodzītajiem paredzētajās telpās, un jo īpaši guļamtelpās, ir tādi, kas neaizskar cilvēka cieņu un, cik vien iespējams, nav pretrunā ieslodzīto tiesībām uz privāto dzīvi, kā arī atbilst veselības un higiēnas prasībām, jo klimatiskajiem apstākļiem, un jo īpaši platībai, gaisa kubatūrai, apgaismojumam, apkurei un ventilācijai šajās telpās tiek pievērsts pietiekami daudz uzmanības. Eiropas cietumu noteikumu 18.2.punktā uzsvērts, ka visās ēkās, kurās jādzīvo, jāstrādā vai jāpulcējas ieslodzītajiem, logiem jābūt pietiekami lieliem, lai ieslodzītie normālos apstākļos varētu lasīt vai strādāt dabiskā apgaismojumā, savukārt no 18.3.punkta izriet, ka 18.2 punktā minētajam jautājumam attiecīgās valsts tiesību aktos nosaka īpašu prasību minimumu.

Ņemot vērā iepriekš minēto, tiesa secina, ka Eiropas cietumu noteikumi paredz, ka notiesātajiem ieslodzījumu vietās ir jānodrošina apstākļi, kas atbilst veselības un higiēnas prasībām. Visās ēkās, kur ieslodzītajiem jādzīvo, jāstrādā vai jāpulcējas, logiem ir jābūt pietiekami lieliem, lai ieslodzītie normālos apstākļos varētu lasīt vai strādāt dabiskā apgaismojumā, kā arī cita starpā telpu platībai, kubatūrai un ventilācijai jābūt atbilstošai ieslodzījuma vietā esošajiem klimatiskajiem apstākļiem.

Kodeksa 41.panta pirmajā daļā norādīts, ka režīma pamatnoteikumi brīvības atņemšanas iestādēs ir notiesāto obligāta izolācija un uzraudzība, lai viņiem nebūtu iespējams izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus; viņiem noteikto pienākumu precīza bezierunu izpilde; dažādi režīma apstākļi atkarībā no notiesātā izdarītā noziedzīgā nodarījuma rakstura, viņa personības un uzvedības.

Kodeksa 77.panta pirmā daļa noteic, ka notiesātajiem, kuri izcieš sodu brīvības atņemšanas iestādēs, nodrošināmi epidemioloģiskās drošības un higiēnas noteikumiem atbilstoši sadzīves apstākļi. Kodeksa 42.panta pirmajā daļā norādīts, ka brīvības atņemšanas iestādēs nosaka stingri reglamentētu iekšējo kārtību.

Saskaņā ar Kodeksa 11.panta piekto daļu brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumus apstiprina Ministru kabinets. Iekšējās kārtības noteikumus brīvības atņemšanas vietās nosaka Ministru kabineta 2006.gada 30.maija noteikumi Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk arī – MK noteikumi Nr.423).

[9] No lietas materiāliem *(pieteikuma, 20012.gada 12.jūnija iesnieguma Pārvaldei, tiesas sēžu protokola - lietas 74.lapa)* izriet, ka pieteicējs lūdz atzīt par prettiesisku Daugavgrīvas cietuma administrācijas faktisko rīcību, turot pieteicēju laika periodā no 2011.gada 12.jūnija līdz 2012.gada 12.jūnijam Daugavgrīvas cietuma kamerā Nr.*/kameras numurs/* un karantīnas kamerā pagrabstāvā cilvēka cieņu aizskarošos apstākļos. Tāpat pieteicējs lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu, proti, Ls 100 par katru Daugavgrīvas cietuma kamerā pavadīto dienu.

Pieteicējs norādījis uz sekojošiem, viņaprāt, diskriminējošiem sadzīves apstākļiem:

1) ierobežota dzīves telpa;
2) nepietiekama ventilācija;
3) nepietiekams mākslīgais un dabīgais apgaismojums;
4) sanitārais mezgls nenodrošina personas privātumu;
5) gultas neatbilst noteiktajām normām;
6) kamerā dzīvo kukaiņi (blaktis) un grauzēji (peles).

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs norādītajā laika posmā no 2011.gada 12.jūnija līdz 2012.gada 12.jūnijam dažādos laika periodos (kopumā 34 dienas) atradās Daugavgrīvas cietuma kamerā Nr.*/kameras numurs/ (lietas 14.lapa).* Par minēto lietā nav strīda.

Lietā pastāv strīds, vai, atrodoties minētajā Daugavgrīvas cietuma kamerā, pieteicējs tika pakļauts spīdzināšanai, proti, turēts apstākļos, kas būtu uzskatāmi par cilvēka veselībai kaitīgiem un cieņu aizskarošiem.

Līdz ar to tiesai jāvērtē, vai pieteicēja iepriekš norādītie apstākļi liecina par pieteicēja cilvēktiesību būtisku ierobežojumu.

[10] Turpmāk tiesa vērtē pieteicēja norādītos apstākļus, proti, vai apstākļi Daugavgrīvas cietuma kamerā Nr.*/kameras numurs/* norāda uz pieteicēja cilvēktiesību būtisku ierobežojumu.

[10.1] Pieteicējs pieteikumā norāda, ka Daugavgrīvas cietuma kamera Nr.*/kameras numurs/* viņa atrašanās laikā Daugavgrīvas cietumā bija pārpildīta.

Saskaņā ar Kodeksa 77.panta pirmo daļu notiesātajiem, kuri izcieš sodu brīvības atņemšanas iestādēs, nodrošināmi epidemioloģiskās drošības un higiēnas noteikumiem atbilstoši sadzīves apstākļi. Dzīvojamas platības norma cietumos kopmītņu tipa telpās vienam notiesātajam nevar būt mazāka par 2,5m^2 vīriešiem (..). Savukārt tiesu praksē atzīts, ka lai atzītu, ka cietuma kamera ir pārpildīta nepieciešams konstatē, ka platība uz vienu ieslodzīto ir bijusi mazāka par 3m^2.

No lietas materiāliem izriet, ka Daugavgrīvas cietuma kameras Nr.*/kameras numurs/* kopējā platība ir 41,00 m^2 *(dzīvojamā platība 40,05 m^2, lietas 53.lapa),* kurā pieteicēja uzturēšanās laikā maksimāli atradušies 8 ieslodzītie (*lietas 72.lapa*). Secināms, ka attiecīgajos laika periodos katram ieslodzītajam tika nodrošināts nedaudz vairāk par 4m^2 dzīvojamās platības.

Pamatojoties uz minēto, tiesai nav pamata secināt, ka Daugavgrīvas cietuma kamera Nr.*/kameras numurs/* pieteicēja uzturēšanās laikā būtu pārpildīta.

[10.2] Saistībā ar turēšanas apstākļiem (gaisa trūkums) tiesa konstatē, ka par notiesātās personas turēšanas apstākļiem kamerā liecina turpmāk minētais.

[10.2.1] Pieteicējs pieteikumā tiesai norāda, ka kamerā „nebija gaisa", proti, nav pietiekami efektīva ventilācija *(lietas 4.lapa).*

No Lēmuma un Pārvaldes rakstveida paskaidrojuma izriet, ka kamera Nr.*/kameras numurs/* ir aprīkota gan ar dabīgo, gan ar mākslīgo gaisa izsūcējventilāciju, kas regulē gaisa relatīvā mitruma mazināšanos kamerā un gaisa recirkulāciju, kā arī kamerā ir viens verams

logs, kas nodrošina pietiekamu ventilāciju. Minēto informāciju apstiprina lietā esošā Daugavgrīvas cietuma izziņa *(lietas 53.lapa).*

Secināms, ka kamera ir aprīkota ar piespiedu (elektromehānisko) ventilāciju, kā arī pastāv iespēja nodrošināt gaisa padevi caur kamerā esošo logu. Līdz ar to pārbaudāms, vai kamerā tiek nodrošināta pienācīga ventilācija.

[10.2.2] Vispārzināms, ka gaisā esošā skābekļa daudzums telpas gaisā atkarīgs no telpas apjoma, gaisa apmaiņas apmēriem un skābekļa patērējošo objektu (izskatāmajā gadījumā - cilvēku) daudzuma tajā.

Tiesa konstatē, ka ne Kodekss, ne MK noteikumi Nr.423, ne arī citi normatīvie akti neregulē ieslodzījuma vietu kamerās esošā gaisa apjoma un apmaiņas standartus.

Netieši nepieciešamais gaisa apjoma daudzums uz vienu apcietināto izriet no Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 19.panta ceturtajā daļā noteiktā - dzīvojamā platība izmeklēšanas cietumā vienam apcietinātajam nedrīkst būt mazāka par trim kvadrātmetriem *(minētā platība (vēlamā apmēram 4-5m^2) rekomendēta arī Spīdzināšanas novēršanas komitejas rekomendācijās dalībvalstīm).* Veicot aprēķinu *(pieņemot, ka griestu augstums apmēram 2,5m)* secināms, ka uz vienu apcietināto personu cietuma kamerā nepieciešamais gaisa apjoms sastāda vidēji 10 m^3.

No lietas materiāliem izriet, ka kamerā Nr*./kameras numurs/* minētais kritērijs par nepieciešamā gaisa apjomu uz vienu apcietināto tika ievērots.

[10.2.3] Papildus tiesa norāda, ka Apcietinājumā turēšanas kārtības likuma 19.panta piektajā daļā noteikts, ka tiek nodrošināta ventilācija, neprecizējot nepieciešamos tehniskos parametrus. No Ministru kabineta 2003.gada 23.septembra noteikumu Nr.534 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 231-03 "Dzīvojamo un publisko ēku apkure un ventilācija"" 97.punkts nosaka, ka gadījumā, ja vienīgais telpas gaisa piesārņojuma avots ir cilvēki, svaigā gaisa padeves absolūtais minimums ir 15 m^3/h uz cilvēku.

Tiesa secina, ka no lietā esošajiem dokumentiem nav iespējams noteikt, kādā apmērā tika nodrošināta kamerās esoša gaisa apmaiņa *(lietā nav dokumentu, kas norādītu uz ventilācijas sistēmas jaudām, proti, pievadāmā gaisa apjomiem, ventilācijas sistēmas pievadu izmēriem utt.).* Līdz ar to tiesai nav iespējams objektīvi izvērtēt ventilācijas darbības efektivitāti, tomēr, ņemot vērā, ka cilvēka izjūtas ir subjektīvas, tiesai nav pamata uzskatīt, ka kamerā nebija nodrošināta pietiekama ventilācija, jo, ja nestrādātu ventilācijas sistēma, tad pie kamerās esošā gaisa apjoma un tajā esošā skābekļa daudzuma notiesātās personas nevarētu ilgstošā laikā periodā izdzīvot.

Tāpat tiesa norāda, ka pastāv iespēja nodrošināt gaisa padevi pa kameras logu, uz ko norāda atbildētājs. Tomēr tiesa atzīst, ka tikai minētās gaisa padeves tehniskais risinājums *(logs atverams 30cm),* iespējams, nenodrošina pilnvērtīgu gaisa apmaiņu kamerā.

Tiesa norāda, ka personas uztvere, vai telpā ir pietiekamā daudzumā svaigs gaiss, ir subjektīva, proti, atkarīga no daudziem apstākļiem, tajā skaitā no personas fiziskā un psihoemocionālā stāvokļa, gaisa temperatūras, apgaismojuma, gadalaika un citiem. Attiecīgi tikai personas norāde, ka telpā novērojama ilgstoša svaiga gaisa nepietiekamība, nav pietiekams pierādījums tam, ka telpā nav nodrošināta pienācīga gaisa apmaiņa (ventilācija).

Savukārt lietā esošie pierādījumi neapstiprina pieteicēja norādīto, ka telpā bija nepietiekama ventilācija, kā rezultātā pieteicējs tika pakļauts spīdzināšanai.

Tiesa uzskata, ka kamerās būtu nepieciešams veikt gaisa kvalitātes monitoringu, lai noteiktu vai kamerās ir pietiekama gaisa apmaiņa. Tomēr tiesa secina, ka laika periodā, kad pieteicējs atradās kamerā, gaisa kvalitātes monitorings netika veikts, līdz ar to lietā nav objektīvu pierādījumu, kas apstiprinātu pieteicēja norādīto par ventilācijas nepietiekamību kamerās.

[11] Attiecībā uz pieteicēja apgalvojumu par kameras antisanitārajiem apstākļiem - par to, ka pa kameru skraida peles, dzīvo blaktis, Lēmumā konstatēts, ka Daugavgrīvas cietumā regulāri tiek veikta telpu un dzīvojamo kameru deratizācija un dezinsekcija. Pārvalde lietai pievienojusi attiecīgus dokumentus, kas apliecina veikto kameras deratizāciju un dezinsekciju (*lietas 54.lapa),*ko apstiprina arī pieteicējs *(lietas 4.lapa).* Tātad cietuma administrācija nodrošina nepieciešamos pasākumus, lai ierobežotu grauzēju un kukaiņu izplatību.

Attiecīgi tiesai nav pamata konstatēt, ka pieteicējs turēts antisanitāros apstākļos, jo atbildētājs ir veicis nepieciešamo pasākumu kompleksu, lai kamerā nebūtu iespēja dzīvot insektiem, vai citiem dzīvniekiem *(piemēram, pelēm).*

[12] Pieteicējs norāda, ka kamerā ir nepietiekams mākslīgais un dabīgais apgaismojums.

No Lēmuma un Pārvaldes rakstveida paskaidrojuma izriet, ka kamerā Nr.*/kameras numurs/* ir uzstādīti divi gaismekļi ar divām luminiscences lampām *(ar 36W jaudu katrā),* kas Pārvaldes ieskatā ir pietiekami, lai iesniedzējs varētu brīvi lasīt un rakstīt. Kamerā Nr.*/kameras numurs/* nakts apgaismojumu nodrošina viens gaismeklis ar vienu kvēlspuldzi, kuras jauda ir 25 W, kā arī iebūvēts logs *(1,24mx1,60m).*

Gaismas intensitāte jeb gaismas stiprums - gaismas plūsmas attiecība pret telpas leņķi, kurā iekļauta attiecīgā plūsma, kuras mērvienība ir kandela. Lietā nav pierādījumu, ka kamerā būtu veikti gaismas stipruma mērījumu, līdz ar to tiesas rīcībā nav objektīvu pierādījumu par apgaismojuma pietiekamību kamerā. Savukārt no tiesas rīcībā esošās informācijas *(loga izmērs, tas, ka kamera atrodas otrajā stāvā, kamerā esošo gaismekļu kopējā jauda)* secināms, ka kamerā tika nodrošināts apgaismojuma minimums, pie kura ieslodzītā persona *(ar normālu redzi)* varētu lasīt. Ņemot vērā minēto, no lietas materiāliem neizriet, ka kamerā netika nodrošināts pietiekams apgaismojums *(mākslīgais un dabīgais).*

[13] No pieteicēja iesniegumiem Pārvaldei un pieteikuma tiesai izriet, ka kamerā, kurā ir atradies pieteicējs, sanitārais mezgls nav norobežots no dzīvojamās telpas, kamerā ir divstāvu gultas, kas sabīdītas kopā un kurās nav iespējams izgulēties, kā arī netiek nodrošināta pietiekama individuāli psiholoģiskā telpa.

Savukārt Pārvalde Lēmumā un savos paskaidrojumos, atsaucoties uz kameras platību un tās iekārtojumu, ir norādījusi, ka kamerā sanitārais mezgls atrodas atsevišķi – tas ir norobežots ar necaurspīdīgu aizvelkamu aizkaru.

Tiesa, izvērtējot pieteicēja un Pārvaldes lēmumā un paskaidrojumos norādīto, kopsakarā ar lietā esošajiem pierādījumiem *(Daugavgrīvas cietuma izziņa, lietas 53.lapa)* konkrētajā gadījumā uzskata par pierādītu faktu, ka sanitārais mezgls kamerās nebija norobežots no dzīvojamās telpas – tā nav uzskatāma par atsevišķi norobežotu telpu. Proti, secināms, ka kamerā esošais sanitārais mezgls no dzīvojamās telpas ir nodalīts ar plēves aizslietni 2m augstumā. Minētais tiesas ieskatā nav par pamatu secinājumam, ka kamerā esošais sanitārais mezgls atrastos atsevišķi no kameras dzīvojamās telpas.

No lietas materiāliem, kopsakarā ar pieteicēja sniegto informāciju izriet, ka kamerā ir vairākas divstāvu gultas, kuras pa divām sabīdītas blakus. Minēto gultu tehniskie parametri *(lietas 33.lapa)*, pamatojoties arī uz pieteicēja aprakstīto situāciju, neliecina par to, ka tās būtu piemērotas gulēšanai un atpūtai, ņemot vērā to izmērus un konstrukciju, kā arī savstarpējo sasaisti. Līdz ar to secināms, ka kamerā esošā sanitārā mezgla pieejamība nenodrošina pilnā apmērā pieteicēja tiesības uz privātumu, kā arī kamerā esošās divstāvu gultas *(to tehniskie parametri un izvietojums, savstarpējā vertikālā un horizontālā sasaiste)* nav uzskatāmas par tādām, kas būtu atzīstamas par atsevišķu, individuālu guļamvietu.

[14] Tiesa konstatē, ka saskaņā ar Tiesībsarga sniegto informāciju 2010.gada veiktajās Daugavgrīvas cietuma pārbaudēs secināts, ka vairākums dzīvojamo kameru bija būtiski nolietotas *(izdilusi grīda, nolupis krāsojums un izdrupis apmetums)*. Tomēr tiesa secina, ka nav iespējams iegūt objektīvu informāciju par apstākļiem kamerā Nr.*/kameras numurs/* laika periodā pēc 2011.gada maija, jo, kā izriet no Tiesībsarga 2013.gada 4.janvāra vēstulē Nr.6-1/39 *(lietas 63.lapa)* sniegtās informācijas, Tiesībsarga rīcībā nav informācijas par sadzīves apstākļiem minētajā kamerā. Līdz ar to tiesai nav iespējams izmantot kā papildus pierādījumu Tiesībsarga pārbaužu rezultātos iegūto apstākļu vērtējumu Daugavgrīvas cietumā.

[15] Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments 2010.gada 9.jūlija spriedumā lietā Nr.SKA-126/10 ir norādījis, ja ir norādīti vairāki apstākļi, kas personas ieskatā liecina par Satversmes 95.panta pārkāpumu, nav pamatoti izdarīt secinājumu par katru apstākli atsevišķi. Iespējams, ka katrs apstāklis atsevišķi nerada tādas sekas, lai konstatētu būtisku cilvēktiesību pārkāpumu, bet, aplūkojot tos visus kopā, šāds secinājums ir izdarāms. Persona neizcieš katru no apstākļiem atsevišķi, tā tiek turēta attiecīgajos apstākļos, un visi kopā tie var pārsniegt neizbēgamo ciešanu līmeni, kas ir raksturīgs ieslodzījumam.

Tiesa, izvērtējot iepriekš norādītos apstākļus ([9] - [14]) to kopumā un kopsakarā ar apstākli, ka pieteicējs kamerā Nr.*/kameras numurs/* neuzturējās ilgstošā laika periodā *(vidēji ne ilgāk kā četras diennaktis, savukārt pagraba stāva karantīnas kamerā nepilnu diennakti)*, nekonstatē, ka konkrētajā gadījumā pieteicējam būtu nodarīts tāds tiesību aizskārums, lai to atzītu par būtisku.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka nav noticis būtisks pieteicēja tiesību aizskārums, kas būtu vērtējams saistībā ar pieteicēja prasījumu par morālā kaitējuma atlīdzinājumu. Attiecīgi noraidāms arī pieteicēja prasījums par kaitējuma atlīdzināšanu.

[16] Pastāvot šādiem lietā konstatētajiem apstākļiem, tiesa atzīst, ka Lēmums ir tiesisks, bet pieteicēja pieteikums noraidāms.

[17] Tiesa, pamatojoties uz procesuālās ekonomijas principu, neanalizē pārējos lietas materiālos ietveros apsvērumus, jo tie nevar ietekmēt tiesas nolēmumu pēc būtības.

[18] Iesniedzot pieteikumu tiesā, pieteicējs ar tiesneša lēmumu bija daļēji atbrīvots no valsts nodevas samaksas *(lietas 20.lapa).*

Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturtā daļa noteic, ja pieteicējs no valsts nodevas samaksas ar tiesas lēmumu bijis pilnīgi vai daļēji atbrīvots, pieteikuma noraidīšanas gadījumā pieteicējam ir pienākums atmaksāt valstij valsts nodevu pilnā apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā. Šādos gadījumos tiesa pieteicēja pienākumu samaksāt valsts nodevu attiecīgajā apmērā norāda sprieduma rezolutīvajā daļā. Ja pieteicējs triju mēnešu laikā neiesniedz tiesai valsts nodevas apmaksu apliecinošu dokumentu, tiesa sprieduma norakstu nosūta tiesu izpildītājam izpildei.

Ņemot vērā, ka pieteicējs samaksājis valsts nodevu Ls 10 apmērā, pieteicējam uzliekams pienākums atmaksāt valsts nodevu Ls 10 apmērā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta ceturto daļu, 246.-251.pantu, un 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

noraidīt *A.S.* pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku un nodarītā kaitējuma atlīdzināšanu.

Uzlikt par pienākumu *A.S.* atmaksāt valstij valsts nodevu Ls 10 apmērā triju mēnešu laikā pēc sprieduma stāšanās spēkā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Tiesnesis A.Vīksne